

Mitä kuuluu INSPIRElle?

KUVA: RIIKKA KIVEKÄS

Eurooppalaiset INSPIRE-asiantuntijat kokoontuivat Helsinkiin syksyllä 2019. Tämän jälkeen yhteistyö on jatkunut virtuaalisesti.

Oletko koskaan haaveillut maailmasta, jossa eri organisaatioiden tuottamat paikkatiedot olisivat yhteentoimivia yli organisaatioiden ja valtioiden rajojen? Tätä tavoitetta kohti INSPIRE on vienyt meitä jo kohta viidentoista vuoden ajan.

RIIKKA KIVEKÄS

Spatineo Oy laati alkuvuodesta 2021 maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta raportin INSPIRE-toimeenpanon tilanteesta Suomessa. Tämä kirjoitus perustuu raportissa esitettyihin tuloksiin. Lisäksi kysyin muutamista organisaatioista, mitä heidän asiantuntijansa ajattelevat INSPIRE-toimeenpanosta tällä hetkellä.

INSPIRE lisännyt paikkatietojen hyödyntämistä ja avoimuutta

Hyödyissä korostuvat yhteistyö ja tietojen avoimuus. Direktiivin toimeenpano on lisännyt yhteistyötä eri toimijoiden välillä sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Se on myös lisännyt tietoa siitä, mitä aineistoja ja palveluja muilla ja

toisaalta omassakin organisaatiossa on tarjolla.

Käyttäjät myös kokevat, että INSPIRE on edistänyt uusien teknologisten ratkaisujen käyttöönottoa. Standardisoitujen rajapintapalvelujen käyttö on mahdollistanut aineistojen hyödyntämisen yli organisaatorajojen.

Yleisesti paikkatietojen käyttö on lisääntynyt voimakkaasti INSPIREn myötä. Samalla ymmärrys paikkatiedoista on kasvanut ja osaaminen on parantunut.

Teknologinen kehitys luo uusia hyviä käytänteitä

Osa organisaatioista on jo pitkällä INSPIRE-toimeenpanossa. Metatietoja on laadittu, ja paikkatiedot ovat saatavilla rajapintapalvelujen kautta.

Haasteita aiheuttavat tällä hetkellä tietotuotteet. Kaikki vaatimukset harmonisoiduille tietotuotteille eivät aina sovellu oman organisaation

tarpeisiin, kun odotukset ja tarpeet vaihtelevat organisaatioiden ja maiden välillä.

Haastattelemamme INSPIRE-asiantuntijat Tilastokeskuksesta, Suomen ympäristökeskuksesta (SYKE) ja Liikenne- ja viestintävirastosta (Traficom) toivat esiin myös huolen, miten INSPIRE pysyy mukana teknologisessa kehityksessä. Markkinoille tulee koko ajan uusia paikkatietoteknologioita ja tiedostoformaatteja.

Tähän huoleen etsitään ratkaisuja koko ajan eurooppalaisena yhteistyönä kehitettyjen hyvien käytänteiden (good practices) avulla. Esimerkiksi uudet OGC API Features -rajapintapalvelut hyväksyttiin keväällä INSPIREn hyväksi käytänteeksi latauspalveluille.

Pienistä organisaatioista puuttuu resursseja

Pienten tiedontuottajien suurimpana haasteena on resurssien puute. Osaavia henkilöitä on liian vähän, ja aikaa velvoitteiden hoitamiseen ei ole riittävästi. Tämä haaste näkyy valtionhallinnossa ja maakunnissa, mutta erityisesti kunnissa.

Raportin mukaan osassa kunnista INSPIRE-toimeenpano vaikuttaa kaukaiselta. Kunnissa on vaikea hahmottaa, mitä hyötyä INSPIREstä

INSPIRE on lisännyt paikkatietojen käyttöä, ja ymmärrys paikkatiedoista on kasvanut.

on. Osa ohjeistuksesta nähdään vaikeaselkoisina ja jopa ristiriitaisina. Vuosien varrella vaatimukseen on tullut muutoksia, joissa on välillä vaikea pysyä mukana.

INSPIRE tähtää tulevaisuuden tarpeisiin

Monessa organisaatiossa INSPIRE-velvoitteet ovat ainakin osittain hoidossa. INSPIREn tavoitteiden saavuttamiseksi luodaan uusia käytänteitä, joiden avulla jaetaan tietoa hyvistä ratkaisuista yli organisaatioiden ja valtioiden rajojen. INSPIREn piiriin kuuluvia tietoja kuvataan, avataan ja julkaistaan koko ajan lisää.

Samaan aikaan Euroopan Unionin komissio on käynnistänyt arviointiprosessin, jossa mietitään direktiivin mahdollisia päivitystarpeita. Tarkoituksena on yhdenmukaistaa direktiiviä heinäkuussa voimaan tulleen avoimen datan direktiivin kanssa ja lisätä teknologiarippumattomuutta.

Teini-ikäinen INSPIRE-direktiivi on murroskohdassa miettimässä, miten se vastaa tulevaisuuden haasteisiin. Jännittävää nähdä, mitä kaikkea se tarkoittaa.

INSPIRE-direktiivi

INSPIRE-direktiivi on virallisemmin Euroopan unionin direktiivi 2007/2/EY paikkatietoinfrastruktuurin perustamisesta (Infrastructure for spatial information in Europe). Se tähtää eurooppalaiseen paikkatietoinfrastruktuuriin, jossa paikkatietoaineistot ja -palvelut ovat yhteentoimivia ja yhteiskäyttöisiä koko Euroopassa.

Suomessa INSPIRE-direktiivin toimeenpanon koordinoinnista vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Maanmittauslaitoksen INSPIRE-sihteeristö tukee ja neuvoo paikkatiedon tuottajia.

Julkishallinnon paikkatiedon tuottajien vastuulla on toteuttaa INSPIRE-direktiivin vaatimukset. Suomessa myös kunnat ovat velvoitettuja. INSPIRE-aineistot on lueteltu Kansallisessa aineistoluettelossa, jota INSPIRE-sihteeristö ylläpitää yhdessä paikkatietoasiain neuvottelukunnan kanssa.

Mitä direktiivi vaatii tekemään?

Ensimmäisenä paikkatiedon tuottajan on kuvattava aineistonsa ja palvelunsa. Näiden metatietojen avulla paikkatiedon tuottajat toisessa organisaatiossa tietävät, mitä paikkatietoja naapurissa on tarjolla.

Aineistojen on oltava katseltavissa ja ladattavissa rajapintapalvelujen kautta. Katselupalveluista suosituin on Web Map Service (WMS) ja latauspalveluista Web Feature Service (WFS).

Aineistoista on laadittava INSPIRE-tietotuote, joka täyttää harmonisointivaatimukset. Tietotuotteilla eri organisaatioissa ja valtioissa on sama tietorakenne.

Lisätietoa INSPIREstä:

- INSPIRE-tukisivut: www.maanmittauslaitos.fi
> Kartat ja paikkatieto > Paikkatietojen yhteentoimivuus > INSPIRE. Alasivulta "INSPIRE-velvoitetulle" löydät linkin Spatineon tekemään raporttiin INSPIRE-toimeenpanon tilanteesta.
- Sähköposti: inspire@maanmittauslaitos.fi
- Facebook ja Twitter: [@geoportal_fi](https://www.facebook.com/geoportal_fi)
- Paikkatietoikkuna – näyteikkuna paikkatietojen yhteentoimivuuteen: www.paikkatietoikkuna.fi

Riikka Kivekäs on paikkatietoasiantuntija Maanmittauslaitoksen INSPIRE-sihteeristössä. Hän on ollut mukana INSPIRE-toimeenpanon tukemisessa lähes koko sen tähänastisen historian. Lisäksi hän on Positio-lehden päätoimittaja.
RIIKKA.KIVEKAS@
MAANMITTAUSLAITOS.FI